

VERANTWOORDING

Het is niet zonder een zekere schroom dat dit nieuw juridisch tijdschrift zijn eerste stappen zet midden de vele andere rechtskundige publicaties en vakbladen, die wij in ons land kennen en waarvan de meeste, elk op hun terrein, een benijdenswaardige positie hebben weten te verwerven. Daarom acht de redactie het nuttig de uitgave van het *Tijdschrift voor privaatrecht (T. P. R.)* te verantwoorden.

Onder de impuls van de Algemene Praktische Rechtsverzameling is immers de gedachte gegroeid dat er nog plaats was voor een Nederlandstalig wetenschappelijk tijdschrift, dat zich niet alleen zou richten tot een bepaald deel van de rechtsbeoefenaars, maar ook boven de onmiddellijke bekommernis van de praktijk zou kunnen uitstijgen om een trefpunt te worden van allen die om het rechtsverschijnsel in al zijn privaatrechtelijke uitingen begaan zijn.

Een dergelijke uitgave is slechts mogelijk gebleken nadat de pioniers het terrein hadden geëffend en de weg naar een hoogstaande juridische cultuur hadden mogelijk gemaakt. Wij denken hier vooral aan de werkers van het eerste uur, die reeds meer dan 65 jaar geleden het *Rechtskundig Tijdschrift* stichtten (1897) en aan al diegenen die na hen kwamen om nog tal van andere vooraanstaande tijdschriften met vaste hand te leiden.

Doch nu meer dan 30 jaar verlopen zijn sinds de vernederlanding van de Rijksuniversiteit te Gent en nu wij over volwaardige Nederlandstalige Rechtsfaculteiten te Leuven en te Brussel beschikken, lijkt de tijd gekomen om in een gemeenschappelijk streven van deze drie universitaire centra een driemaandelijks tijdschrift uit te geven dat zich tot taak zou stellen de rechtswetenschap te dienen. Dit gezamenlijk streven vindt zijn uitdrukking in de samenstelling van de beperkte redactie, en in de verzekerde medewerking van tal van professoren, docenten en assistenten van deze drie Rechtsfaculteiten.

Dat ook gedacht werd aan een nauwe samenwerking met Nederland, was vanzelfsprekend. Niet alleen kunnen tal van tijdschriften — en dit met betrekking tot verschillende wetenschappen, — aangehaald worden, waarin dergelijke samenwerking vaste vorm heeft verkregen. Daarenboven heeft de beoefening van de rechtswetenschap in België en Nederland aanleiding gegeven tot het ontstaan van zeer actieve verenigingen, zoals o. m. en vooral de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en Nederland, die gesticht werd door wijlen Professor E. M. Meijers en door Professor emeritus

E. Van Dievoet en die in november jl. te Gent haar vijftienjarig bestaan vierde.

Er werd gehoopt deze samenwerking reeds van bij den beginne te kunnen concretiseren onder de vorm van een gezamenlijke uitgave. In afwachting dat deze gerealiseerd wordt, kon vooralsnog toch op de actieve medewerking van vooraanstaande Nederlandse hoogleraren beroep worden gedaan.

*

Er werd zeer uitvoerig van gedachten gewisseld over de richting die aan het tijdschrift moest worden gegeven. De bekoring was immers groot om het terrein niet te beperken en naast het privaatrecht ook aandacht te besteden aan de belangrijkste aspecten van het publiekrecht.

Toch werd uiteindelijk beslist zich tot het privaatrecht te beperken, waarbij nochtans aan dit begrip zijn ruimste betekenis wordt gegeven. Deze beperking steunt niet alleen op praktische overwegingen, waaronder de onmogelijkheid om alle takken van de rechtswetenschap met evenveel zorg en gelijkmatige interesse te bestuderen. Zij is ook gefundeerd op de wezenlijke voorrang die, ondanks het voortschrijdend ingrijpen van het publiek recht, aan het privaatrecht moet worden voorbehouden.

Het privaatrecht als algemene levensordening van het gehele volk, blijft immers de basis van onze maatschappij, omdat het de normen bepaalt die het persoonlijk, familiaal, professioneel en sociaal-economisch leven van de enkeling beheersen.

Men kan beweren dat het privaatrecht zich ontplooit binnen het kader dat door het publiekrecht en meer speciaal door het grondwettelijk en administratief recht wordt vastgelegd. In werkelijkheid is gebleken dat de grondbeginselen van het publiek recht ingrijpende wijzigingen kunnen ondergaan en dat de grondwetten kunnen veranderen, zonder dat het dagelijks leven hierdoor beroerd wordt.

Het privaatrecht, dat de weerspiegeling is en tevens het kader van dit dagelijks leven, blijft wezenlijk de ruggegraat van de natie. Het nagenoeg onveranderd voortbestaan van de *Codice civile italiano* (1939-1941) na het einde van het fascistisch regime is hiervan een sprekend bewijs.

Nochtans wil het nieuwe tijdschrift het privaatrecht zo ruim mogelijk opvatten en niet alleen hierin begrijpen het burgerlijk recht en het handelsrecht in al hun geledingen, doch ook het professioneel recht, het privaat procesrecht, het internationaal privaatrecht en het privaatrecht der Europese gemeenschappen.

*

Er kan moeilijk nog staande gehouden worden dat ons rechtseven volledig beheerst wordt door de positieve wet; dit moet thans

als een tijdgebonden illusie van de vorige eeuw aangezien worden. Sindsdien is men meer en meer bewust geworden van de gelding van de andere rechtsbronnen.

Weliswaar blijft in ons systeem het recht dat uit de wet spruit op de voorgrond staan, doch de onmogelijkheid voor de wetgever om alles te voorzien en de feitelijke evolutie van de wetgevings-techniek en van de samenleving hebben het besef verschaft van een geldend recht dat ook van een andere oorsprong kan zijn.

De wetgever kan niet alles regelen en heeft trouwens belangrijke gebieden, zoals bijv. dat van het internationaal rechtsverkeer grotendeels onaangeroerd gelaten. Doch daarenboven ziet hij zich dikwijls verplicht stukwerk te verrichten teneinde verouderde codices aan de gewijzigde omstandigheden aan te passen. Soms zelfs moet hij tal van nieuwe wetten uitvaardigen om de nadelige gevolgen van een slechte wet te vermijden.

De wet is geen grensmaal, doch een mijlpaal. Daarom precies bezigt de wetgever — trouwens van oudsher — gewild vage termen en geeft hierdoor impliciet een opdracht aan de rechter en aan de rechtsgeleerde.

De huidige wetgever legt ook een verminderde belangstelling aan de dag voor de regeling van privaatrechtelijke verhoudingen, behalve dan op die gebieden waar drukkingsgroepen een nieuwe regeling afdwingen, vaak met beperkte en soms tijdgebonden sociaal-economische strekking.

Voorgaande vaststellingen brengen uiteraard een grotere opdracht mede voor rechtspraak en rechtsleer in de aanpassing en de verdere ontwikkeling van het recht. Rechter en rechtsgeleerde hebben deze taak begrepen en vervuld.

De betekenis van de rechtspraak hoeft niet meer te worden onderstreept. Doch ook de rechtsleer mag niet worden onderschat. Scholten stelde weliswaar vast dat de wetgeving en de rechtspraak gezag hebben, omdat zij macht hebben, maar hij voegde er aan toe dat de wetenschap een raadvrouw is die men, bij het zoeken van het recht, goed doet te raadplegen.

De rechtspraak is weliswaar beperkt doordat zij zich moet houden aan de oplossing van het concreet geval zoals het wordt voorgelegd. Hierbij zal zij evenwel bekommerd zijn om na te gaan of de — geformuleerde of onderstelde — regel die zij daartoe vindt, ook op gelijkaardige gevallen kan worden toegepast. De systematisering van dergelijke regelen zal het voorwerp zijn van de rechtsleer.

De rechtsgeleerde ontleedt de rechtspraak omdat de rechtsproblemen zich daar het scherpst stellen in hun werkelijke — zij het dan pathologische — verhoudingen. Hij zal vol waardering de vondst van de rechter ontdekken of de rechter zelf van zijn vondst bewust doen worden: „la doctrine doit intensifier son effort de coopération

dans l'édification du droit jurisprudentiel, en aidant la jurisprudence à voir clair dans ses propres positions et démarches" (Dabin).

Bij het ordenen van de gegevens, het formuleren van de rechtsregel en de verdere kritische uitbouw van het recht, overschrijdt de rechtswetenschap uiteraard de nationale grenzen en is zij wezenlijk op de rechtsvergelijkende methode aangewezen.

Evenmin mag uit het oog verloren worden dat het belang van het nationaal en internationaal rechtsverschijnsel niet alleen bepaald wordt door hetgeen zich binnen de muren van het gerechtsgebouw afspeelt. Schreef niet een van onze meest vooraanstaande magistraten dat „l'importance d'un phénomène juridique ne se mesure pas au nombre de décisions qu'il suscite"? De luiken moeten opengesteld worden voor het levend recht in al zijn uitingen. Dat aan het rechts-sociologisch onderzoek naar de werking van de juridische normen aandacht dient besteed te worden, is dan ook vanzelfsprekend.

*

Het *Tijdschrift voor Privaatrecht* zal viermaal per jaar verschijnen en hoofdzakelijk bestaan uit hoofdartikelen, overzichten van rechtspraak en uitvoerige boekrecensies. Een overzicht van buitenlandse tijdschriftartikelen wordt eveneens in het vooruitzicht gesteld.

De redactie kan enkel de hoop uitdrukken dat de inspanningen die de medewerkers van het tijdschrift zich getroosten, zullen beloond worden door een ruime belangstelling in de juridische wereld.